

Rəşidi-xəlifələrdən ikincisi olan Hz. Ömər (r.a.) belə bir hikmətli sözü var: "Çox gülməyi tərک edənə heybət, çox danışmağı tərک edənə hikmət, çox yeməyi tərک edənə ibadətlərin ləzzəti, çox zarafat və lağlağını tərک edənə incəlik, dünya və mal-dövlət sevgisini tərک edənə isə axirət sevgisi verilir". Yenə tarix və siyər kitablarının qeyd etdiyinə görə, Hz. Ömər (r.a) xəlifəliyi zamanında Sasani İmperiyası müsəlmanlar tərəfindən süquta uğradılaraq zəfər qazanılıb, Kisra saraylarının qəniməti Mədinəyə yola düşüncə, bir çapar bu müjdəli xəbəri tələm-tələsik Hz. Ömərə (r.a) çatdırır. Ədalət və hikmət sahibi olan böyük xəlifə bu xəbərə sevinə də, "Hər nemətin bir külfəti, bir imtahanı var" düşüncəsi ilə xəyallara dalır və bir neçə gün fikirli gəzir.

Bunu hiss edən səhabələr bikef olmasının səbəbini soruşurlar. Ədalət abidəsi o insan, bu hikmətli və düşündürücü cavabı verir: "Biz Rəsulullahın (s.ə.s) zamanında yoxluq və qıtlıqla imtahan olunduq və bu imtahandan keçdik, indi isə bolluq və varlıqla imtahan olunuruq, qorxuram ki, müsəlmanlar bu imtahandan üzüağ çıxıb bilməsinlər".

Bəlkə də, müsəlman üçün ən böyük dünya imtahanı zənginlik, mal-dövlət və imkanla olunan imtahandır. İmkansız, kasıb və yoxsul müsəlmanın nəfsani və şeytani arzu və həvəslərinin və dünya malının əsiri olması, o qədər də şahidi olduğumuz hadisələrdən deyil. Belə insanlar, adətən, öz dolanışıq və ruzilərini qazanmaqla və ibadət həyatına önəm verməklə, bir ömrün hesabatının və axirət həyatının fikrini edir. Amma zəngin və imkanlı müsəlmana gəlincə vəziyyət tamamilə başqa cürdür. Biz burada, həqiqətən, dünya sevgisini qəlbindən çıxarıb, Allah üçün özünün, ailəsinin ruzisini qazanıb, imkan daxilində qazancı ilə, malı ilə zəkat, infaq, sədəqə və yetim-yesirlərə əl tutan qardaşları istisna edirik. Allah belələrinin qazancına bərəkət versin.

Dünya malına həris olan adamlar gecə-gündüz obyektlərinin, borcunun, xərcinin, gəlirini və gedərini hesab etməkdən axirət hesabını etməyə, ibadət və axirət həyatına lazım olan diqqət və əhəmiyyəti verməyə vaxt tapa bilmirlər. Allah haqqına (ibadət), qul haqqına, xanımının, övladlarının, ata-ana və qohum-qonşularının haqqına lazımı şəkildə riayət edə bilmirlər. Ticarət həyatına, dünya malına, mal-dövlət yığmaq yarışına başı o qədər qarışır ki, başqa işlərə vaxt ayıra bilmir. Qəlbini maddiyyət zəbt etdiyi üçün zəkat, infaq, sədəqə və comərdlik kimi mənəvi duyğular orada özünə yer tapa bilmir.

Allah Rəsulu (s.ə.s) hədisində belə insanların gələcəklərindən xəbər verərək deyirdi: "...M □ n sizin, m □ nd □ n sonra şirk □ düşm □ n n z qorxmuram. Lakin m □ n sizin ehtiras il □ dünya x □ zin □ rini □ ld □ etm □ k üçün bir-biriniz □ didişird □ sin □ yarışa girm □ n n z qorxuram" □ (Buxari, Cənaiz, 100).

Dünyalığa, mal-dövlətə o qədər hərislik artır ki, belə insanları dindirməyə qorxursan. Nə badə yanında pul adı çəkəsən və kiməsə yardım etməyi deyəsən. Elə danışacaq, elə dil töküblə ağlayacaq ki, çıxarıb beş-on manat ona vermək istəyirsən ki, gedib problemlərini həll etsin. Belə yerdə Rəsulullahın (s.ə.s) bir hədisini xatırlayırsan: " □ sil z □ nginlik mal v □ pulda deyil, □ sl z □ nginlik q □ lbin z □ ngin olmasdır " (Buxari, Riqaq,15).

Bəzən isə elə kasıblıq, imkansız və yatağında xəstə yatan insanlara rast gəlirsən ki, Allaha minlərlə şükür və dua edir. "Nəyəsə ehtiyacınız varmı?" deyəndə and aman edir ki, "heç nəyə ehtiyacım yoxdur, xahiş edə bilmədiyim əziyyətləri çəkməyin". Bir şey vermək istəyəndə də utana-utana verir. Bu da bunu göstərir ki, bəli, bu insanın qəlbi zəngindir, necə deyərlər, gözü toxdur. O birinin isə əli, qarnı, kassası dolu olduqda, gözü və könlü acdır. Belə düşündürücü bir sözə rast gəlmişdim: "Dünya ona gör □ bu v □ ziy □ t □ dir ki, (dünyanın bir t □ r □ find □ aclıq, dig □ r t □ r □ find □ is □ □ yl □ nc □ , israf çılğınlığı v □ ağır ç □ kid □ n □ ziy □ t □ ç □ k □ n x □ st □ l □ r □ dolu) biz aqları yox, toxları doyura bilmirik".

Bu gün, həqiqətən də, müsəlmanlarda mal-dövlətin, maşınların, obyektlərin, ev və bağların sayı çoxalır. Geyim-keçim, pal-paltar, bəzək-bəzək də çoxalıb. Hara baxsan ticarət, oyun və əyləncə mərkəzləri, cazibədar və insanı alış-veriş etməyə zorla çəkən vitrinlərdir. Belə bir ortamda heç axirəti, ibadəti və imtahan olunmaq üçün gəldiyimizin fərqi var bilirikmi? Və yenə belə bir yerdə Rəsulullahın (s.ə.s) on dörd əsr əvvəl dediyi hədisini xatırlayıram: " H □ r bir ümm □ tin bir fitn □ si (imtahanı) vardır. M □ nim ümm □ timin d □ fitn □ si (imtahanı) mal-dövl □ tdir " (Tirmizi, Zühd, 26).

Yaxşı bu imtahanı necə qazana bilirik? Bu sualın cavabı uzun və geniş izahlarla verilib bilər. Ancaq qısacası belə cavab vermək olar:

Əvvəlcə, hər bir nemətin bizə Rəbbimizin bir lütfü və əmanəti olduğunu biləcəyik. Qazancımız Allah rızasına çevrilməsi üçün niyyətimiz gözəl olacaq. "Ya Rəbbi, ailəmin və uşaqlarımın ehtiyacını təmin etmək üçün halalından qazanıb-xərcləməyi qismət et"- deyərək Uca Rəbbimizə dua edəcəyik. Halal-harama, qul haqqına, tərəziyə, faizə, sələmə, aldatmamağa və yalan yerə and içməməyə riayət edəcəyik. Qazancımızın zəkatını, infaqını, sədəqəsini və yetim-yesirin haqqını verəcəyik. Dünyalıq işlərlə zahiri aləmimiz, yəni vücudumuz və orqanlarımız məşğul olduqda, batini aləmimiz, yəni qəlbimiz zikirle məşğul olacaq. "Əl karda (qazancda), könül yarda (Allah ilə) olacaq. Yenə gücümüz çatdığı qədər dinimizin inkişafı üçün, məscidlərimiz, tələbələrimiz üçün xeyir və yardımlarımızı əsirgəməyəcəyik. Unutmayaq ki,

Aqil   LIYEV / M MINİN MAL-DÖVL   TL   İMTAHAN OLUNMASI

Yazan redaktor

13.11.13 07:46 - axırını dəyişikliklər 20.11.13 07:36

---

verilən zəkət, sədəqə və yardımlar əvvəlcə Allah qəbul edir. Bəlkə, bu şəkildə mömin mal ilə verdiyi imtahandan üzüağ çıxar. Allah hamımızın yardımçısı olsun! Amin!